

Soạn bài Lời tiễn dặn - Ngữ văn lớp 10

Gợi ý trả lời câu hỏi soạn bài SGK trang 96

Câu 1. Diễn biến tâm trạng của chàng trai trên đường tiễn người yêu về nhà chồng như thế nào? Hãy phân tích những câu thơ, những dẫn chứng thể hiện tâm trạng đó.

Trả lời:

Phải tiễn người yêu về với nhà chồng, lòng chàng trai vô cùng đau xót. Thế nhưng trên đường đưa tiễn, anh gọi chị là “người đẹp anh yêu”, khẳng định tình yêu trong anh vẫn còn thắm thiết. Nhưng cũng có lúc, tình cảm của anh mâu thuẫn với hiện thực khách quan là chị đang “cất bước theo chồng” (thậm chí đã có con với chồng).

Lúc tiễn đưa, anh có những cử chỉ, hành động dường như muốn níu kéo cho dài giây phút được ở thêm bên chị. Anh phải được dặn chị đôi câu thì mới “đành lòng” quay gót. Anh muốn ngồi lại bên chị, âu yếu chị để “ủ lấy hương người” cho mai sau “khi chết”, lửa xác (của mình) vẫn đượm hơi người thương yêu. Anh nựng con chị mà như nựng chính con mình. Cách ứng xử ấy nói lên tình thương yêu vô bờ mà anh dành cho chị.

Như vậy, lúc tiễn đưa, anh sống trong tâm trạng dằn vặt, day dứt khổ đau. Phải chăng chính vì thế mà hai câu thơ cuối đoạn như là một sự phá phách. Nó khẳng định cái ý chí quyết tâm đoàn tụ của cả hai người.

Câu 2. Phân tích những câu thơ mô tả hành động, tâm trạng của cô gái trên đường về nhà chồng. Cách mô tả ấy biểu lộ tình yêu của chàng trai với cô gái như thế nào?

Trả lời:

Đoạn thơ là lời của chàng trai, vì thế tâm trạng của cô gái chỉ là gián tiếp. Tuy được biểu hiện qua ánh mắt và suy nghĩ của chàng trai, thế nhưng, chúng ta vẫn có thể nhận ra, cô gái dường như cũng muốn níu kéo cho dài ra những giây phút cuối cùng ở bên anh. Chị chân bước đi mà đầu “còn ngoảnh lại” mắt còn “ngoái trông anh”, chân bước càng xa thì lòng càng đau đớn,... chính từ các tâm trạng ấy mà cứ mỗi lần qua một cánh rừng chị đều lấy đó là cái cớ để mà dừng lại đợi chờ anh.

Câu 3. Phân tích những câu thơ, những chi tiết thể hiện thái độ, cử chỉ ân cần của chàng trai đối với cô gái trong những ngày anh còn lưu lại ở nhà chồng của cô.

Trả lời:

Văn bản này đã lược đi đoạn mà cô gái bị chồng đánh ngã lăn ra bên miệng cối gạo, bên “máng lợn vầy”.

Đoạn trích bắt đầu từ hành động chạy lại nâng đỡ chị dậy, phủi áo, chải tóc cho chị của anh. Sau đó, anh còn đi chặt tre về làm ống lam thuốc cho chị “uống khỏi đau”. Những

Soạn bài Lời tiễn dặn - Ngữ văn lớp 10

hành động ấy rõ ràng biểu lộ niềm xót xa thương cảm của anh đối với nỗi đau của chị. Một sự cảm thông, đó là điều mà chị đang rất cần trong hoàn cảnh ấy.

Từ nỗi xót xa, trong lòng anh bỗng bật lên ý chí quyết tâm đưa chị về đoàn tụ với mình. Từ câu thơ “*Tơ rối đôi ta cùng gỡ*” đến hết đoạn chính là những câu thơ thể hiện cho cái ý chí và quyết tâm ấy.

Câu 4. Đoạn trích có sử dụng rất nhiều câu thơ có sự trùng điệp (từ ngữ, hình ảnh, kiểu câu). Tìm và nhận xét giá trị biểu cảm của những câu thơ đó.

Trả lời:

- *Vừa đi vừa ngoái lại*

Vừa đi vừa ngoái trông...

- *Chết ba năm hình con treo đó*

Chết thành sông vục nước uống mát lòng

...

Chết thành hôn, chung một mái song song.

- *Yêu nhau, yêu trọn đời gối cứng*

Yêu nhau, yêu trọn kiếp đến già...

Thể hiện nghệ thuật bằng cách sử dụng nhiều câu thơ với nhiều hình ảnh so sánh tương đồng, những hình ảnh ẩn dụ liên tiếp hay lớp lớp những câu có một cấu trúc cú pháp chung, tác giả dân gian muốn nhấn mạnh sự thủy chung son sắt trong tình yêu của đôi bạn trẻ. Nó cũng đồng thời khẳng định cái ý chí và ước mơ đoàn tụ không gì lay chuyển nổi của chàng trai và cô gái. Chọn cách diễn đạt như vậy, tác giả dân gian đã mã hoá ngôn ngữ một cách thành công những cảm xúc đang trào dâng mãnh liệt trong lòng của những con người sống chất phác, mạnh mẽ giữa thiên nhiên núi rừng cường tráng.